

Kántás Balázs

KUTYÁK A MAGYAR FILATÉLIÁBAN

KUTYAFILATÉLIAI FÜZETEK

Az elektronikus bélyegkatalógust összeállította:

Kántás Balázs

Felelős kiadó:
Dr. Zsávolya Zoltán PhD
Makó János

HUNGARICA ELECTRONICA-KUTYA MÚZEUM

BUDAPEST, 2024

FILATÉLIAI BEVEZETŐ EGY TEMATIKUS BÉLYEGKATALÓGUS ELÉ

Bár ez a vélemény meglehetősen szubjektív egy jelenleg, a jelen kézirat elkészítése idején éppen filatéliai szakterületen dolgozó történész, muzeológus-levéltáros-könyvtáros tollából, vagy mindenesetre billentyűzetéből, de a bélyeggyűjtés kétségtelenül máig az egyik legnagyobb változatosságot, szellemi és esztétikai élményt kínáló értelmiségi hobbitevékenységek közé tartozik annak ellenére, hogy az utóbbi évtizedekben mind idehaza, mind a nemzetközi szintén kétségtelenül veszített a népszerűségéből. Ez még akkor is így van, ha világunk gyors fejlődése, digitalizációja és automatizációja a bélyeget, ezt a hagyományosan papíralapú dokumentum/irat/aprónyomtatvány-típust is új társadalmi kontextusba helyezi, új

fajtáinak megjelenését idézi elő, és új társadalmi, hivatali és kulturális funkciókat kölcsönöz neki. Az 1840-től megjelent mintegy 600 ezer bélyeg (és számtalan egyéb filatéliai tárgy, elsőnap boríték, levelezőlap, képeslap stb.) motívumokban gazdag, távoli országok történelmébe, hagyományaiba és kultúrájába betekintést engedő világa szinte kimeríthetetlen, és többek között az a csodálatos benne, hogy az újabb és újabb kibocsátások révén folyamatosan bővül. Az eredetileg kizárólag postai bérmentesítésre szolgáló, apró, színes, grafikai ábrát tartalmazó értékpapírok állami és magán postaszolgálatok általi folyamatos kibocsátása mára elsősorban inkább a gyűjtői igényeket szolgálja ki, új és új, sokszor egyre hivalkodóbb és formabontóbb grafikai tartalommal a hivatali okmányfunkció, a postai bérmentesítés helyett. Gyűjtésével, történetének, motívumainak és nyomdai, technikai

előállításának tanulmányozásával pedig önálló történeti segédtudomány, a filatélia foglalkozik.¹

Tematikus bélyeggyűjtésnek (ennek talán egy szűkebb területét pedig elsősorban Magyarországon motívum-gyűjtésnek, illetve motívumfilatéliának – angolul jellemzően *topical philately*, *topical stamp collecting* vagy *thematic stamp collecting*) azt a filatéliai ágat, gyűjtési és érdeklődési területet nevezzük, amikor valaki csak egy témába tartozó bélyegeket gyűjt, illetve tanulmányoz.² Ide tartozik

¹ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca – IGNÁ CZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008.

² ² Magyarországon számos jó színvonalú motívumfilatéliai könyv, illetve tematikus kiállítási katalógus megjelent. Például lásd: ÁCS Imre, *Magyarország hadtörténelme bélyegeken*, Budapest, Honvéd Kiadó, 1998.

Dr. ZOLTÁN János, *Vadászat bélyegeken*, Magánkiadás, Budapest, 2002.

Dr. FORGÓ Béla, *Festmények és grafikák Magyarország bélyegein*, Budapest, MP Press Bt, 2003.

az úgynevezett eseményfilatélia is, amely évfordulókat, eseményeket (sportesemények, hadi események, születési évfordulók stb.) ábrázoló bélyegek gyűjtését jelenti. A tematikus filatéliát és a motívumfilatéliát régebben azonos gyűjtési területnek tekintették, mára azonban két önálló, egy tágabb és egy szűkebb filatéliai ágról van szó.³ A

SZABÓ Jenő, *Bélyegrapszódia* [A Bélyegmúzeum zenét és zeneszerzőket megjelenítő bélyegekből készült, tematikus bélyegkiállításának katalógusa], Budapest, Bélyegmúzeum, 2015.

³ Erre egyébként a jeles magyar filatelista, Bánás Artúr, a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége Tematikus Szakosztályának elnöke hívta fel a jelen, immár több tematikus és motívumkatalógus bevezetőjeként különböző változatokban megjelent esszé szerzőjének figyelmét, amelyért ez úton is köszönettel tartozik. A szerző cikkét a magyar motívumfilatélia történetének tárgykörében lásd: BÁNÁS Artúr, „*Hol tart valójában a tematikus filatélia?*”, *Bélyegvilág*, 2018/3, 6.

Köszönettel tartozom továbbá dr. Rill Attila és dr. Egerszegi György Gyűjtőtársaknak, a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége prominens tagjainak, akik termékeny polémia keretében hívták fel

kettőt persze olykor nehéz elhatárolni egymástól, azonban a tematikus gyűjtés elvileg valamely (tágabb) témához kapcsolódó bélyegek és egyéb filatéliai tárgyak gyűjtését (pl. postatörténet, repüléstörténet, közlekedés stb.) jelenti, tehát a bélyegek tematikus alapon való gyűjtése és tanulmányozása az úgynevezett tematikus filatélia, míg a motívumgyűjtés vagy motívumfilatélia a bélyegábra által megjelenített képre, képi tartalomra korlátozódik - ha például állatokat, vagy még korlátozottabban adott rendszertani csoportba tartozó állatokat, növényeket, bizonyos típusú járműveket stb. megjelenítő bélyegeket gyűjtünk és tanulmányozunk, akkor tulajdonképpen motívumfilatelisták vagyunk.⁴ A motívum alapon történő bélyeggyűjtés témái nyilván lehetnek

figyelmemet a két gyakran összerosódó filatéliai ág közötti meglévő különbségekre.

⁴ NIKODÉM Gabriella - SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145-154.

állatok, növények, híres emberek, közlekedési eszközök, képzőművészeti alkotások, néprajzi csoportok és viseletek, vagy akár épületek és tájak is.⁵ A lehetőségek a bélyegek egyre több mindenre kiterjedő képi tartalmával együtt szinte végtelenek, a nagy mennyiségű megjelent bélyeg és bélyegváltozat okán pedig mindenképpen ajánlatos, hogy aki gyűjtésükre adja a fejét, az valamilyen módon, akár kibocsátó országra korlátozva, akár időszakra szorítkozva, akár tematikus, akár ezen belül motívumalapon behatárolja gyűjtői hobbijának területét.

A tematikus alapú, illetve szűkebben a motívum alapon történő gyűjtés majdnem egyidős a magával bélyeg történetével. Amikor a 19. század

⁵ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca - IGNÁCZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008, 36-37. Illetve: DABÓCZY András - GLATZ István - NAGY László - Dr. SZÖRÉNYI Miklós - VAS István, *A bélyeggyűjtés kézikönyve*, Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége, 2004.

végén a posták emberek portréi, címerek és egyéb egyszínű bélyegek kiadása helyett inkább színes, tematikus bélyegek kiadása mellett döntöttek, és a bélyegek külleme, grafikai tartalma, képi elemei egyre változatosabbá és színesebbé váltak, és egyre jobban elterjedt a tematikus gyűjtés és a motívumgyűjtés. Az 1920-as évek végén a szemlélet kellően elfogadottá vált,⁶ és ez a bélyeggyűjtési ág a bélyegszakkönyvekben, filatéliai kiadványokban is egyre gyakrabban jelent meg, mint a filatélia egyre inkább önálló és egyre többek által igen nagyra értékelt területe.⁷ A Nemzetközi Filatéliai Szövetség (Fédération Internationale de Philatélie, FIP), a bélyeggyűjtők legrangosabb nemzetközi szervezete ugyanakkor mára csak a tágabb értelemben vett tematikus filatéliát (angolul: *topical philately* vagy

⁶ Lásd a magyar szakirodalomban bővebben például: HAJDU Endre, *Bélyeggyűjtés*, Budapest, Medicina Kiadó, 1970, 60-64.

⁷ Lásd bővebben: NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145-154.

thematic philately, franciául: *philatélie thématique*, németül viszont: *Motivphilatelie* vagy *thematische Philatelie*, a két kifejezés nagyjából ugyanazt jelenti) filatéliát ismeri el önálló versenyszakágként, csak és kizárólag motívumalapú filatéliai anyaggal nem is igazán lehet nemzetközi bélyegkiállításokra benevezni.⁸ A Nemzetközi Filatéliai Szövetség, a FIP értelemszerűen maga is fenntart egy tematikus szakbizottságot. A rangos nemzetközi szakmai szervezet honlapján az alábbi definíció olvasható:

„A tematikus filatélia olyan bélyegek és egyéb filatéliai tárgyak gyűjtése, amelyek egy témát illusztrálnak, dolgoznak fel: madarak, foci, történelem, művészet, életmód, fák stb. A téma (theme) kifejezésnek itt dinamikus jelentése van,

⁸ Erre többek között dr. Rill Attila hívta fel a figyelmet a MABÉOSZ levelezőlistáján, amiért ezúton is köszönet illeti.

amely a gyűjtő általi személyes kidolgozását jelenti, aki egy teljes történetet épít az adott téma köré.

Valaha a bélyeggyűjtemények egy ország vagy országcsoport bélyegeiből álltak. A bélyegeket általában a kibocsátás dátumának sorrendjében mutatták be. Ez ma már nincs így. A tematikus gyűjtemény a lehető legszélesebb körű filatéliai anyagból áll, a postigazgatások lehető legszélesebb köréből, mindenféle időbeli megkötés nélkül. Minden egyes kiválasztott tételnek kapcsolódnia kell a témához, és azokat legmegfelelőbb sorrendben kell elrendezni, hogy elmeséljék a történetet.

A történet vázlata tervként (plan) kerül bemutatásra, amely a téma kialakulásának lépéseit mutatja be. A terv hasonló egy könyv tartalomjegyzékéhez, és általában fejezetek és alfejezetek szerint szerveződik, amelyek láthatóvá teszik a történet logikus folyását egy

*világos és következetes szál mentén."*⁹

Ebből a hivatalos, rangos nemzetközi szakmai szervezet által meghatározott definícióból is látszik, hogy a tematikus filatélia egy tágabb, komplexebb, a gyűjtők számára nagyobb kreativitást és szellemi mozgásteret, egyúttal nagyobb kihívást jelentő keretet, sőt, inkább egész keretrendszert jelent, míg a motívumfilatélia leginkább azonos bélyegábrát tartalmazó bélyegek gyűjtését (és tanulmányozását) jelenti, és inkább az adott filatéliai tárgy szűkebb vizuális, grafikai tartalomra koncentrál, nem pedig annyira az egyes filatéliai tárgyak közötti lehetséges, komplex tematikai kapcsolatokra. Míg a tematikus filatélia versenyszakág, addig a motívumfilatélia,

⁹ *What is Thematic Philately?*. A Nemzetközi Filatéliai Szövetség honlapja. <http://www.fipthematicphilately.org/what.html>
Letöltés ideje: 2024. január 25.

mondhatjuk akár némi leértékeléssel, leginkább egy szűkebb gyűjtési területet jelent. A professzionális, bélyegkiállításokon is induló bélyeggyűjtők jellemzően a tematikus filatéliát ismerik el inkább, a motívumgyűjtést pedig sokan egy kevésbé komplex területnek gondolják. A motívumgyűjtemények ugyanakkor a gyűjtők szorgalmas munkája és kreativitása által ugyanakkor fokozatosan tematikus gyűjteményekké bővíthetők, és az egyszerűbbtől az összetettebb tartalom felé haladva több lépésben fejleszthetők. Ezzel együtt művelődéstörténeti szempontból nyilván mindkét megközelítés igen érdekes lehet, hiszen a bélyeg mint történeti forrás váratlan összefüggésekre világíthat rá.

A tematikus alapú bélyeggyűjtés történetének igen fontos állomása volt, amikor 1949-ben megalakult az Amerikai Tematikus Szövetség vagy Amerikai Tematikus Filatéliai/ Motívumfilatéliai Szövetség (ATA, *American Topical Association*), és a szervezet elsődleges szakmai célja lett, hogy

folyamatosan frissített témajegyzéket biztosítson a különböző motívumokat ábrázoló, illetve különböző témák szerint csoportosítható bélyegekről a gyűjtők számára. Ma az ATA tagjainak száma meghaladja az 50 000-et, tagjai közel száz országból kerülnek ki, és időről időre részletes kiadványokat jelentet meg széles témakörben. Napjainkban is ez a motívumfilatéla, illetve a tematikus bélyeggyűjtés egyik legnagyobb és legrangosabb, bár amerikai székhelyű, de lényegében nemzetközi szinten jelenlevő és működő szakmai szervezete, és jelentős segítséget nyújt a tematikus bélyeggyűjtőknek, bárhol is éljenek és gyűjtsenek bélyeget a világon.¹⁰ A szervezet időről időre az egyéb szakirodalom közreadása mellett komoly, szakmailag

¹⁰ A szervezet honlapját lásd: <https://americantopical.org/> Letöltés ideje: 2023. november 17.

megalapozott tartalmú kézikönyveket is kiad a tematikus bélyeggyűjtés témakörében.¹¹

Az Amerikai Tematikus Filatéliai Szövetséghez hasonló módon, napjainkban a legnagyobb nemzetközi bélyegkatalógusok kiadói már külön a tematikus- és motívumgyűjtőknek szánt tematikus, illetve szűkebb értelemben vett motívumkatalógusok kiadásával is foglalkoznak, amelyek természetesen színes bélyegillusztrációkat tartalmaznak a bélyegek rendkívül színes világában való eligazodáshoz.¹² (Ha úgy tetszik, a jelen motívumfilatéliai vagy tematikus filatéliai kiadvány

¹¹ Lásd például:

<https://americantopical.org/Sys/Store/Products/55705> Letöltés ideje: 2023. december 21.

¹² A *Michel* német kiadású bélyegkatalógusnak többek között vannak például motívumkatalógusai is, amelyeket a cég időről időre kiad. Lásd többek között:

<https://www.schaubek.de/MICHEL-thematic-catalogues>

Letöltés ideje: 2023. november 17.

is felfogható és értékelhető egy motívumalapú, válogatott elektronikus bélyegkatalógusként, és talán nem is feladata, hogy annál sokkal többként funkcionáljon). Mára ezenfelül hagyománnyá váltak a tematikus és motívumgyűjtők számára rendezett filatéliai versenyek, a tematikus filatélia pedig mára szerencsére önálló versenyszakággá emelkedett.¹³

Hajdú Endre, a jeles magyar filatelista 1976-ban így írt a motívumgyűjtés már akkoriban két különállónak, de még egyenrangúnak tekintett ágáról rövid, de informatív cikkében:

„A motívumgyűjtés két különböző, de egyenértékű ágra oszlik: a tematikaira és a dokumentálóra. Tematikainak nevezzük azt a gyűjteményt, amely bélyegekkel és egyéb filatéliai dokumentumokkal (bélyegzések, benyomott bélyegű lapok, vagy

¹³ NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145-154.

levelek stb.), bizonyos terv szerint, egy témát vagy vezérgondolatot illusztrál, sőt, felépítését rövid magyarázó szöveggel is meg kell világítani. A téma eredetiségének is jelentősége van. A jó tematikus gyűjtemény feltárja a más területekkel való kapcsolatokat, vagy a történelmi, gazdasági és egyéb összefüggéseket is. Így például, ha híres személyiségek arcképét helyezzük albumunkba, szerezzünk olyan bélyegeket is, amelyek az illetőkkel kapcsolatos fontos eseményeket is megörökítik. Amennyiben növények vagy állatok szerepelnek gyűjteményünkben, feltüntethetjük életterületüket, vagy az emberekre gyakorolt hatásukat. Nagyobb gyűjtemény esetén az egyes részterületeket alaposan ki kell dolgozni, anélkül azonban, hogy a vezérgondolattól eltérnénk. Nagyon fontos szem előtt tartani, hogy a tematikai gyűjtemény mindenekelőtt filatéliai jellegű, ezért csakolyan elemeket tartalmazhat, amelyek postai

eredetűek, amennyiben a hírközlés céljára szolgálnak.

A dokumentáló gyűjtemény bizonyos témakör, vagy motívum közös kibocsátási alkalmi bélyegeit és filatéliai objektumait tartalmazza, mégpedig tematikai vagy időrendi, országok szerinti vagy más tetszőleges rendszerezés szerint. Alkalmasnak kell lennie arra, hogy az időszakosan megismétlődő alkalmakkor kibocsátott bélyegeket összefogja. Ez vonatkozik például az ENSZ, a Vöröskereszt munkásságát ismertető, vagy sporteseményeket bemutató összeállításokra. A felépítés tagolása természetesen a témából adódik. A gyűjteményt olyan bevezetéssel kell ellátni, amelyből az egyes részek módszeres felépítése és terjedelme kitűnik. A filatéliai változatokra kiterjedő kutatásoknak is helyük van, épp így bélyegterveknek, próbanyomatoknak is. A tematikai gyűjteményben a témának, vagy a vezérgondolatnak a kifejezése, a dokumentáló gyűjteményben a filatéliai anyag

előtérbe helyezése a döntő. Ezen kívül tartalmaznia kell olyan világos, rövid szövegeket, amelyek a dokumentáló gyűjtemény rendszerezését és sajátosságait is megvilágítják.”¹⁴

A Wikipédia vonatkozó magyar nyelvű, részletes szócikke többek között az alábbi tematikus és motívumfilatéliai területeket sorolja fel leggyakoribbként:

„Számos elterjedt motívum létezik ebben a körben. A tematikus bélyeggyűjtés témáját a motívumgyűjtő választja ki, viszont a bélyegek változatossága miatt figyelnie kell arra, hogy ne túl széles körben gyűjtsön bélyegeket (pl. madarakat), hanem korlátozódjon le a gyűjtés alkategóriákra (pl. vörösbegyek, pingvinek, sasok).

A széleskörűbb motívumok a következők:

¹⁴ HAJDÚ Endre, *Motívumgyűjtés*, Hajdú-Bihari Napló, 1976/39, 15.

- *állatok – madarak, lovak, macskák, kutyák, halak, rovarok (lepkék), pókok, kagylók, rákok, kígyók, gyíkok*
- *növények – virágok, fák, gyümölcsök*
- *gombák*
- *járművek – vasút, hajók és vitorlák, autók, repülőgépek, léggömbök*
- *híres emberek – fizikusok, kémikusok, feltalálók, nők, írók, költők, festők, fáraók stb.*
- *épületek, építmények*
- *tájak, tájképek, földrészek – Antarktisz*
- *sport – sportolók, olimpiai játékok, labdajátékok, vb-k*
- *csillagászat, űr, űrhajósok (Apollo-program), égitestek*
- *festmények – portrék, aktok, híres emberek festményeken*
- *kultúra; népek, hagyományok, szokások, népviseletek, vallások; szimbólumok; táncok*
- *edények, szobrok, tárgyak, kincsek, érmék*

- *jeles napok - karácsony, húsvét, Valentin-nap*
- *címerek, zászlók, térképek*
- *postatörténet, bélyeg a bélyegen*
- *ifjúság - játékok, mesék, rajzfilmek, képregények, gyermekrajzok*
- *cserkészzet*
- *EUROPA-bélyegek*¹⁵

¹⁵ Tematikus bélyeggyűjtés - Wikipédia-szócikk.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Tematikus_b%C3%A9lyeggy%C5%B1jt%C3%A9s

Letöltés ideje: 2023. november 16.

A téma nemzetközi szakirodalomból lásd válogatásszerűen:

A. J. BRANSTON, *Thematic and Topical Stamp Collecting: A Practical and Comprehensive Handbook for Thematic, Topical, and Subject collectors*, London, Batsford, 1980.

Alma LEE, *Introduction to Thematic Collections*, London, The British Philatelic Trust and the National Philatelic Society, 1983.

W. E. J. VANDEN, *Handbook of Thematic Stamps*, Limassol, British Thematic Society, 1994.

A tematikus filatélia, és azon belül persze a szűkebb értelemben vett motívumfilatélia egyik – és kétségtelenül a gyűjtők körében máig legnépszerűbb – ága az élővilág-motívumokat, állatokat, növényeket, természeti környezetet ábrázoló bélyegek gyűjtése. (Az állatok pedig talán valamivel népszerűbbek a tematikus bélyeggyűjtők körében, mint a növények.) A motívum alapján való bélyeggyűjtésnek tehát a flóra és fauna tematikájú bélyegek adják nemzetközi szinten is az egyik leggazdagabb és legjelentékenyebb, szinte kimeríthetetlen területét.¹⁶

Itt pedig el is érkeztünk a jelen rövid motívumfilatéliai/tematikus filatéliai (a definíciókkal a szerző egyre jobban próbált vigyázni, de nem biztos, hogy minden esetben sikerült neki) esszé és elektronikus kiadvány témájához, mely a könyv címe

¹⁶ NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*. i. m.

alapján nyilvánvalóan a kutyák mint filatéliai motívumok jelenléte a magyar bélyegeken. E *kutyafilatéliai* összeállítás pedig szerves folytatása a közreadó korábbi, hasonló tematikájú munkáinak, ám ez esetben most német juhászkutyák bélyegeken való jelenléte kerül filatéliai nagyító alá. A jelen motívumkatalógus továbbá nem jöhetett volna létre Makó János régész-muzeológus, a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézetének munkatársa, a *Kutya Múzeum*¹⁷ névre hallgató, kutyatenyésztés-történeti relikviákat gyűjtő és egyelőre elektronikusan közzétevő, a Facebook közösségi médiafelületén folyamatosan friss kinológiai (kutyatani) tartalmakat előállító közgyűjteményi kezdeményezés szülőatyja, egyébként szenvedélyes kutyatartó kezdeményező

¹⁷ Kutya Múzeum.

<https://www.facebook.com/profile.php?id=61551597591531>

Letöltés ideje: 2024. január 1.

készsége nélkül, aki úgymond a jelen kis motívumkatalógust egy teljes egészében nonprofit muzeológusi együttműködés keretében úgymond „megrendelte” a közreadótól. Mivel a közreadó-szerkesztő maga is szenvedélyes kutyatartó, egyáltalán nincs kizárva, hogy jelen munkát egyéb kutyafajták filatéliai jelenlétét bemutató elektronikus bélyegkatalógusok követik majd, miként arra korábban már számos összeállítás esetében sor került.

A jelen elektronikus (motívum- vagy tematikus?) filatéliai összeállításban igyekszem az összes magyarországi kiadású, kutya motívumot ábrázoló bélyeget bemutatni. A közreadott filatéliai anyag a szerkesztő szándékai szerint a téma áttekinthető keresztmetszetét nyújtja olvasóinak, megtekintőinek, ugyanakkor valamennyire törekszik a teljességre is, hiszen a kutyák legalábbis a szerkesztő interneten és különböző katalógusokban végzett kutatása alapján – mintegy 70 bélyegen

fordulnak elő, e bélyegeket pedig mindet, vagy legalábbis majdnem mindet igyekszünk közölni. Az egyes bélyegek részletes filatéliai adatai, illetve kibocsátásuk története 1945 és 1961, illetve 1961 és 1979 között elérhető *A magyar bélyegek monográfiája* című monumentális, hétkötetes magyar filatéliai kézikönyvben, így azok közlésétől hely hiányában eltekintek.¹⁸

¹⁸ Lásd: PÁKOZDI László, *A magyar bélyegek monográfiája V. Magyar postabélyegek és postai bérmentesítés a felszabadulás után (1945-1961)*, Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége-Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1967.

http://www.mafitt.hu/projects/monograph/monografia-V_scan.pdf

Letöltés ideje: 2024. május 2.

PÁKOZDI László – SIMÁDY Béla, *A magyar bélyegek monográfiája VII. Magyar postabélyegek (1962-1979) és díjjegyes nyomtatványok (1967-1979)*, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége-Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1981.

http://www.mafitt.hu/projects/monograph/monografia-VII_scan.pdf

Letöltés ideje: 2024. május 2.

Az utóbbi 20 év dekoratív, kutya motívumot ábrázoló magyar bélyegeinek bemutatása ugyanakkor talán mégér néhány mondatot, hiszen ezek a legfrissebb magyar „kutyafilatéliai” termékek.

2004-ben, éppen 20 évvel ezelőtt került forgalomba a Magyar Posta gyönyörű, ifjúsági bélyeggyűjtést népszerűsítő, magyar kutyaajtákat bemutató, 4 értékből álló bélyegkisé. A puli, a magyar agár, a mudi és a magyar vizsla, ez a négy emblematikus hazai kutyaajtája szerepel a bélyegeken. A bélyegsor Prihoda Judit és Elekes Attila grafikusművészek alkotása, a hazai állat- és kutyaajtafilatélia kiemelkedő darabja. A kisív ívszélén - a bélyegképeket keretként övezve - alnyomati elemként a puli szőrzete és egy vizslafej részlete található. A kisívhez tartozó alkalmi borítékon fekete puli és rackajuhok, az alkalmi bélyegző grafikáján egy vizslafej stilizált rajza látható. A bélyegek

felárárból befolyt összeget a posta az ifjúsági bélyeggyűjtés támogatására fordította.¹⁹

¹⁹ http://philatelia.hu/galeria/magyar_kutyafajt%C3%A1k_-_blokk#google_vignette

Letöltés ideje: 2024. május 3.

Nem sokkal később, 2007-ben jelent meg az Élő örökségünk III. – Kutya című bélyegsor, amelynek keretében a Magyar Posta alkalmi bélyegblokk és négy címletből álló bélyegsorozat kibocsátásával mutatott be néhány jellegzetes hazai kutyafajtát. A blokk keretrajzán és bélyegképén egy drótszőrű magyar vizsla látható, a rá jellemző környezetet idéző grafikai kompozíció részeként. A bélyegsorozat címletein jellegzetes hazai kutyafajták láthatók. A színes háttérű grafikák részeként – a blokkhoz hasonlóan – az állat élőhelyére, illetve környezetére utaló motívumok jelennek meg. A bélyegképeken névérték szerinti sorrendben komondor, erdélyi kopó, kuvasz és pumi látható. Az alkalmi borítékon a nyájterelés elevenedik meg. Az alkalmi bélyegzőt egy kuvasz stilizált rajza díszíti. A bélyegek Székely Kálmán grafikusművész munkáját dicsérik.²⁰

²⁰ <https://www.posta.hu/static/internet/download/kutyak.pdf>

Letöltés ideje: 2024. május 3.

Ugyancsak 2007-ben jelentette meg a Magyar Posta a Határőrség tiszteletére kibocsátott, eredetileg háromértékesre tervezett bélyegsor második darabját. A harmadik érték végül a Határőrség rendőrségbe történő 2008-as integrációja miatt már nem került kibocsátásra. A második értéken bélyegkép főmotívuma a határőrök munkáját segítő németjuhász kutya. További elemként a Határőrség címere és a határőrök egykori egyenruháját díszítő turulmadarat ábrázoló hímzés látható. Az alnyomatot a hímzett határvadász zászló részlete díszíti. Az alkalmi borítékon egy határőr motorcsónak látható, a bélyegző grafikáját a határátkeléskor használt bélyegző stilizált rajza díszíti.²¹

²¹

<https://www.posta.hu/static/internet/download/hatarorseg07.pdf>

Letöltés ideje: 2024. május 3.

A Magyar Posta többek között négycímletű alkalmi bélyegkisíven mutatott be híres munkakutyákat 2019-ben. A bélyegkisív Benedek Imre grafikusművész tervei szerint a Pénzjegynyomdában készült 40.000 példányban. A bélyegeken négy híres kutyát láthatunk közelről, és a háttérben, munka közben. Kuruc kábítószer kereső, németjuhász kutya volt, a Vám- és Pénzügyőrség szolgálati kutyája volt. Nevéhez több

jelentős kábítószer-felderítés kapcsolódik. Mancs személykereső, német juhász mentőkutya volt, a miskolci Spider Mentőcsoport tagja. Több száz ember életét mentette meg pl. földrengéseket követő kutatások során. Szikra tűzvizsgáló kutya, drótszőrű magyar vizsla volt. Feladata a szándékos tűzokozásra alkalmas anyagok felderítése volt, és számtalan esetben nyújtott nélkülözhetetlen segítséget kiégett autók, lakások, házak felderítésénél. Zeusz robbanóanyag-kereső, drótszőrű foxterrier volt, feladata csomagok, rakományok, légi, vízi és közúti járművek, helyszínek átvizsgálása volt. Az ívszálon Kántor, a híres rendőrségi nyomozókutya és a róla készült filmsorozat főszereplője, a valóságban szintén nyomozókutyaként alkalmazott Tuskó szerepelnek.²²

²² <https://eshop.posta.hu/storefront/belyeg/belyeg/munkakutyak-kisiv/prod2019220040011.html>

Letöltés ideje: 2024. május 3.

A Magyar Posta továbbá sorszámozott alkalmi bélyegblokk és nyolc címletből álló bélyegsor kibocsátásával köszöntötte az „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítást. Az újdonság Remete Pál tervezőművész tervei szerint az ANY

Biztonsági Nyomda Nyrt.-ben készült, és 2021. szeptember 25-én került forgalomba. A bélyegblokk bélyegképén Széchenyi Zsigmond magyar vadász, utazó, író, Kittenberger Kálmán magyar Afrika-kutató, zoológus, tanár, vadász természettudományi író, a Nimród Vadászújság egykori főszerkesztője, valamint Fekete István József Attila-díjas magyar író, számos regény, ifjúsági könyv és állattörténet írójának portréja található, és őket az erdő sejtelmes világa öleli körül a blokk keretrajzán. A sorozat nyolc címlete összefüggő kompozícióban a témához kapcsolódó állatokat jelenít meg: muflon (*Ovis aries*), európai dámszarvas (*Dama dama*), európai őz (*Capreolus capreolus*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), vaddisznó (*Sus scrofa*), gímszarvas (*Cervus elaphus*), drótszőrű magyar vizsla, mezei nyúl (*Lepus europaeus*), fogoly (*Perdix perdix*) és fácán (*Phasianus colchicus*). A bélyegsor hetedik címlete, a magyar vizsla a hazai kutyamotívumbélyegek fontos és értékes, dekoratív darabja.

A magyar kutyafilatélia a jelen katalógus összeállítása idején, 2024-ben is dekoratív bélyegekkel gyarapodott, a Magyar Posta ugyanis Ifjúságért témakörben magyar vadászkutyafajták címmel bocsátott ki bélyegkisívet. A magyar vadászebek közül a rövidszőrű és a drótszőrű magyar vizsla, az erdélyi kopó és a magyar agár került a postabélyegekre. A Magyar Posta az eladott kisívekből befolyó felár összegét, kisívenként összesen 150 Ft-ot az ifjúsági bélyeggyűjtés támogatására fordította. A sorozat címelein a

rövidszőrű, illetve a drótszőrű magyar vizsla, az erdélyi kopó és a magyar agár egyedei profilból és rájuk jellemző tevékenységük közben láthatók. A kisív keretén olyan vadfajok találhatóak, amelyekre az adott kutyafajta segítségével jellemzően vadásznak. A négy címletből álló kisív egyébként Hefelle Glória grafikusművész tervei szerint a Pénzjegynyomda Zrt.-ben készült ofszet nyomdai eljárással, és összesen 10.000 példányban került kibocsátásra.²³

²³ <https://eshop.posta.hu/storefront/belyeg/belyeg/ifjusagert-2024-magyar-vadaszkutyafajtak/prod2024100040011.html#prettyPhoto>
Letöltés ideje: 2024. május 21.

A magyar kutyafilatéliai tárgyak során a közreadó a legtöbb esetben igyekezett megmaradni a szigorú értelemben vett filatéliai objektumoknál, és főként olyan bélyegek/kisívek/blokkok képeit választotta ki közlésre, amelyek névértékkel

rendelkeznek, és postai bérmentesítésre elméletileg valóban használhatók.²⁴

Azért használom kellő óvatossággal itt is, csak úgy, mint tettem azt korábban eddigi motívumfilatéliai munkáimban, az *elméletileg* határozószót, mert egyes kevésbé fejlett, főként afrikai, kevésbé bizonyos ázsiai országokban gyakori jelenség a fentebb már a szánhúzókutya-bélyegek és a „kutyafilatélia” kapcsán is emlegetett *fantombélyeg-kiadás*, amely azt jelenti, hogy bár egy adott bélyegkiadáson szerepel államjelzés és névérték, azt nem feltétlenül az adott állam kormányzatának vagy postaszolgálatának

²⁴ Ahol esetleg mégis kétes legitimitású bélyeg került az összeállításba, azt a közreadó zárójelben mindig jelezte. A nem legitim körülmények között megjelent bélyegek között ugyanis kétségtelenül akadnak dekoratív, érdekes és esztétikailag értékes darabok.

megbízásából vagy engedélyével nyomtatják ki,²⁵ hanem elsődlegesen gyűjtői igények kielégítésére, profitszerzés céljából hozzák létre, és kerül forgalomba bizonyos piaci szereplők, nyomdai vállalkozások, cégek tevékenysége által.²⁶ Ebből kifolyólag pedig lehetséges, hogy az adott bélyeg szigorú filatéliai és postajogi értelemben csupán bélyegnek látszik, de a nemzetközi postaforgalomban nem feltétlenül fogadnák el, már ha valaki bérmentesítésre próbálná meg használni.²⁷ A kétes legitimitású bélyegkiadásoknak, fantombélyegeknek, illegális bélyegeknek ugyanakkor mára maguknak is jelentős gyűjtői piacuk van, és mivel az egyre inkább digitálissá váló világban, az elektronikus kommunikáció és az automatizált postakezelés korában már a hivatalos,

²⁵ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca – IGNÁCZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008, 58- 59.

²⁶ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58-59.

²⁷ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58-59.

többszörre állami monopólium alá tartozó bélyegkiadás is egyre inkább a gyűjtői igények kielégítését, a kormányzatok és postaszolgálatok ily módon történő profitszerzését, nem pedig a valódi postai bérmentesítést, a küldemények célba juttatási díjának megfizetését és ennek igazolását szolgálja, a legitim és illegitim bélyegkiadásokat is egyre nehezebb elhatárolni, megkülönböztetni egymástól.²⁸ A jelen filatéliai kiadvány tágabb témájáról szólva a kutyák természetesen a világban számos fantombélyegen, kétes legitimitású bélyegkiadásokon is megjelentek, elsősorban szintén afrikai országokban kibocsátott, a gyűjtői igényeket megcélzó, profitorientált kiadásokon. Természetesen ugyanakkor vannak az illegális bélyegkiadások kiszűrésére nemzetközi kezdeményezések. Ezek közül a legfontosabb és legsikeresebb valószínűleg az Egyetemes

²⁸ James MACKAY, *Bélyegeket és bélyeggyűjtés*, 58-59.

Postaegyesület (UPU) és a Filatélia Fejlesztéséért Világszövetség (World Association for the Development of Philately = WADP) közös projektje, a WADP Numbering System adatbázis, amely elvileg 2002 óta regisztrálja az UPU tagállamai által legitim körülmények között kibocsátott, nemzetközi postaforgalomban elfogadott, bérmentesítésre valóban alkalmas bélyegkiadásokat, és egy folyamatosan frissített, bárki által elérhető elektronikus katalógust tesz közzé a honlapján.²⁹ Ugyanakkor sajnos, az Egyetemes Postaegyesület nem minden tagállamának postaszolgálatára vesz részt a projektben és az adatbázis fejlesztésében, főként a kevésbé fejlett országok vonakodnak frissen kibocsátott bélyegeik jegyzékét frissíteni, aktualizálni. Ebből kifolyólag ha egy bélyeg szerepel a WADP Stamp Numbering adatbázisban, akkor

²⁹ <https://www.wnsstamps.post/en/stamps-search>

Letöltés ideje: 2024. április 29.

biztos, hogy legitim kiadásról van szó, ugyanakkor viszont ha egy filatéliai dokumentum nem szerepel a WSN katalógusban, még egyáltalán nem biztos, hogy esetében feltétlenül fantombélyeg-kiadással állunk szemben. A különbségtétel a legális és illegális bélyegkiadások között tehát sok esetben nehéz feladat, a filatelistáknak pedig bizonyos államok bélyegei esetében több szempontot is tüzetesen meg kell vizsgálniuk, hogy eldönthessék, filatéliai vagy parafilatéliai dokumentumokkal van-e dolguk. Magyarországon, illetve a Magyar Posta nevében a kétes legitimitású bélyegkiadás ugyanakkor szerencsére egyáltalán nem jellemző...

A jelen szerény motívumfilatéliai vagy tematikus filatéliai kiadványban közreadott bélyegek digitális képeit nonprofit, tudományos, ismeretterjesztési és közművelődési céllal tettem közzé, internetes forrásaikat többnyire korábbi, elektronikusan is elérhető, tematikus filatéliai szakmai kiadványok, bélyeggyűjtéssel kapcsolatos

honlapok, illetve értelemszerűen internetes aukciós házak és webáruházak weboldalai képezik. A közreadó bízik abban, hogy gyűjtése szerény eredménye felkelti akár a motívumfilatélia iránt érdeklődő profi filatelisták, akár kezdő, adott esetben a fiatalabb korosztályhoz tartozó érdeklődők, ifjúsági bélyeggyűjtők figyelmét, hiszen a kutyák az élővilágon belül is hihetetlenül és méltán népszerű bélyegmotívumok. A könyvben közölt, szerencsére az esetek többségében megfelelő felbontású, de legalábbis a filatéliai tájékozódáshoz elégséges minőségű képek forrása igen sok esetben a *Colnect.com*³⁰ nemzetközi gyűjtői és aukciós portál, amely többek között a világ bélyegeinek szabadon elérhető, online elektronikus katalógusaként is nagyon jól használható, és szinte minden bélyegről jó minőségű, de legalábbis

³⁰ <https://colnect.com>

Letöltés ideje: 2024. január 25.

elektronikusan közölhető, a filatéliai tájékozódáshoz rendkívül hasznos másolatot közöl.

A kutyamotívumot tartalmazó bélyegek képeinek közlésénél ez feltüntettem a nagyobb, rangosabb nemzetközi bélyegkatalógusok (elsősorban a Közép-kelet-Európában nagy presztízsű német Michel, esetleg ennek hiányában a francia Yvert et Tellier, illetve a brit Stanley Gibbons) számait, bár egy kis online kutatással egyébként a kibocsátó ország és a kibocsátás évszáma alapján, amelyeket viszont minden esetben feltüntettem, a bélyegeket pedig a megjelenésük kronológiájának sorrendjében közlöm, bárki érdeklődő könnyedén beazonosíthatja a szóban forgó filatéliai tárgyakat. Szeretném mind az idősebb, mind a fiatalabb korosztály érdeklődését felkelteni a kutyák mint érdekes filatéliai motívumok, illetve még általánosabban a tematikus bélyeggyűjtés iránt. Nem tüntettem fel ugyanakkor az egyes bélyegek méretét, fogazatát, a nyomdatechnikát, amellyel

készültek, illetve egyéb lényeges filatéliai adatokat sem, ugyanis azokat a nagyobb nemzetközi katalógusok, illetve például a *Colnect.com* ezeket alapul vevő internetes adatbázisa is legtöbb esetben tartalmazzák. Célom, hogy a lehető legtöbb teret engedjek a bélyegek által hordozott művészi és forrásértéknek, vizuális információnak, grafikai tartalomnak, illetve lehetőleg élvezetes, szórakoztató online vizuális tartalmat találjon, aki esetleg kiadványra kattint. A válogatásom alapja tehát minden esetben a bélyeggrafika tartalma és persze esztétikai értéke volt, és a jelen motívum-/tematikus bélyegkatalógus közreadásánál is elsősorban alkalmazott grafikai műalkotásként tekintek a közölt bélyegekre...

KUTYAMOTÍVUMOT
ÁBRÁZOLÓ,
MAGYARORSZÁGI
KIADÁSÚ BÉLYEGEK

1951

Michel 1166

Philatelica Hungarica Katalógus 1222

1956

Michel 1460

Philatalica Hungarica Katalógus 1520

1956

Michel 1461

Philatalica Hungarica Katalógus 1521

1956
Michel 1462
Philatalica Hungarica Katalógus 1522

1956

Michel 1463

Philatelia Hungarica Katalógus 1523

1956

Michel 1464

Philatalica Hungarica Katalógus 1524

1956

Michel 1465

Philatalica Hungarica Katalógus 1525

1956

Michel 1466

Philatalica Hungarica Katalógus 1526

1956

Michel 1467

Philatalica Hungarica Katalógus 1527

1963
 Michel 1916
 Philatelica Hungarica 1976

1965
Michel 2193
Philatelica Hungarica 2149

1965

Michel 2271

Philatelica Hungarica 2323

1967

Michel 2337

Philatelica Hungarica 2381

1967

Michel 2338

Philatelica Hungarica Katalógus 2382

1967

Michel 2339

Philatelica Hungarica Katalógus 2383

1967

Michel 2340

Philatelica Hungarica Katalógus 2384

1967

Michel 2341

Philatelica Hungarica Katalógus 2385

1967

Michel 2342

Philatelica Hungarica Katalógus 2386

1967

Michel 2343

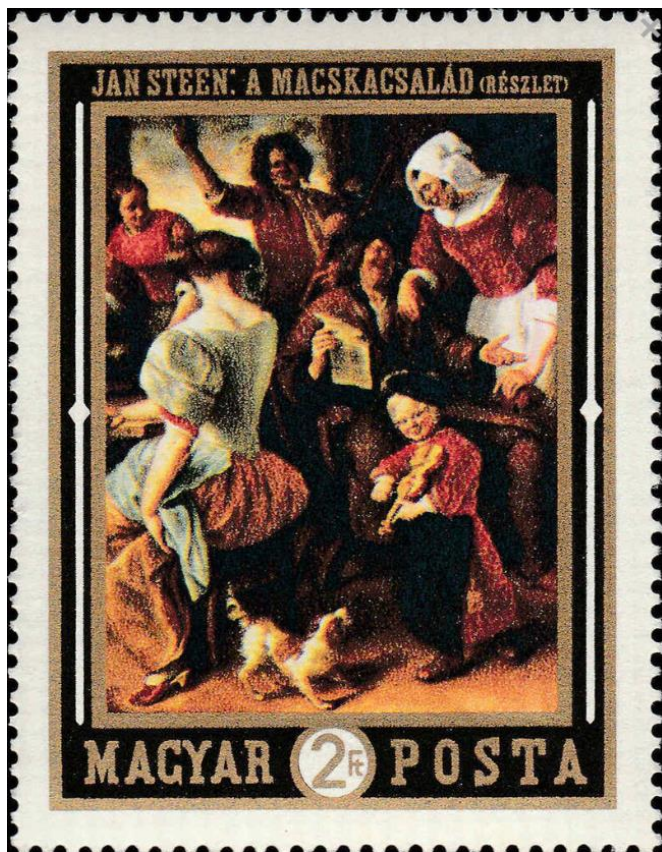
Philatelica Hungarica Katalógus 2387

1967

Michel 2411

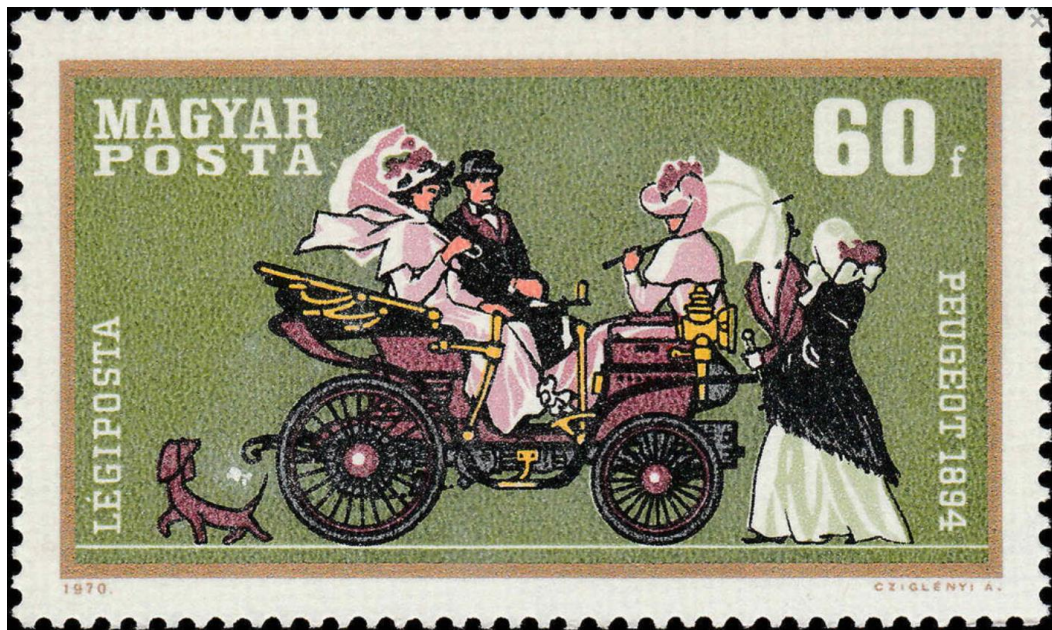
Philatelica Hungarica Katalógus 2454

1969

Michel 2558

Philatelica Hungarica Katalógus 2591

1970
Michel 2565
Philatelica Hungarica Katalógus 2605

1971

Michel 2665

Philatelica Hungarica Katalógus 2686

1971
Michel 2666
Philatelica Hungarica Katalógus 2687

1971

Michel 2668

Philatelica Hungarica Katalógus 2689

1972

Michel 2742

Philatelica Hungarica Katalógus 2760

1972

Michel 2743

Philatelica Hungarica Katalógus 2761

1972

Michel 2744

Philatelica Hungarica Katalógus 2762

1972

Michel 2745

Philatelica Hungarica Katalógus 2763

1972

Michel 2746

Philatelica Hungarica Katalógus 2764

1972

Michel 2747

Philatelica Hungarica Katalógus 2765

1972
Michel 2748
Philatelica Hungarica Katalógus 2766

1973

Michel 2878

Philatelica Hungarica Katalógus 2893

1853

Csontváry

1919

260.550

1973

Michel Bl. 98

Philatelica Hungarica Katalógus 2900

1973

Michel 3007

Philatelica Hungarica Katalógus 3002

1976

Michel 3113

Philatelica Hungarica Katalógus 3107

1976

Michel 3178

Philatelica Hungarica Katalógus 3175

1977

Michel 3204

Philatelica Hungarica Katalógus 3195

1979
Michel 3362
Philatelica Hungarica Katalógus 3338

1979
Michel 3368
Philatelica Hungarica Katalógus 3344

1982

Michel 3557

Philatelica Hungarica Katalógus 3525

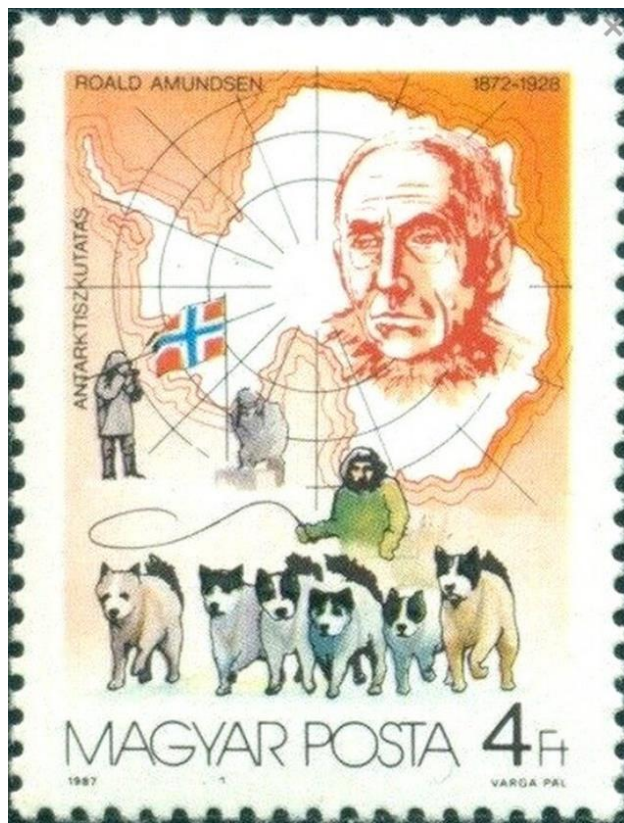
1982
Michel 3581
Philatelica Hungarica Katalógus 3554

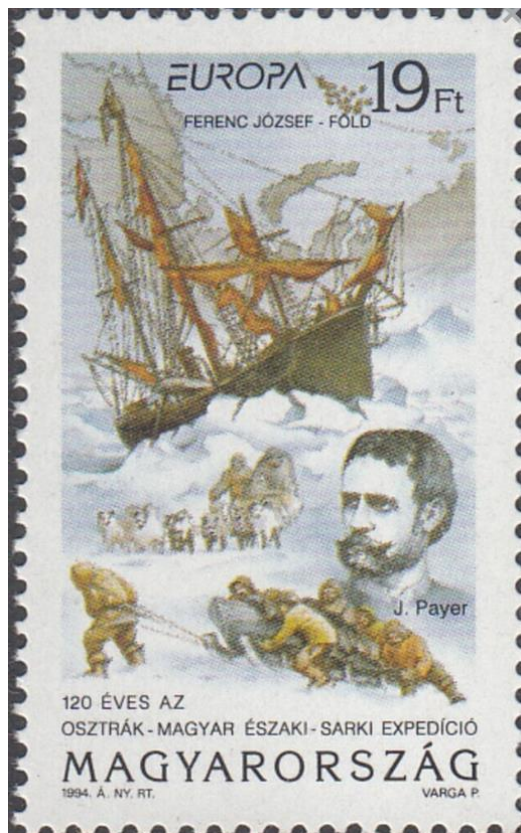
1986

Michel 3813

Philatelica Hungarica Katalógus 3768

1987
Michel 3907
Philatelica Hungarica Katalógus 3863

1994

Michel 4287

Philatelica Hungarica Katalógus 4240

1997

Michel 4423

Philatelica Hungarica Katalógus 4376

1998

Michel 4533

Philatelica Hungarica Katalógus 4484

91

2004

Michel 4828

Philatelica Hungarica Katalógus 4725a

2004

Michel 4829

Philatelica Hungarica Katalógus 4725b

2004

Michel 4830

Philatelica Hungarica Katalógus 4725c

2004

Michel 4831

Philatelica Hungarica Katalógus 4725d

2007
Michel 5137
Philatelica Hungarica Katalógus 4872

2007
Michel 5189
Philatelica Hungarica Katalógus 4891

2007

Michel 5190

Philatelica Hungarica Katalógus 4892

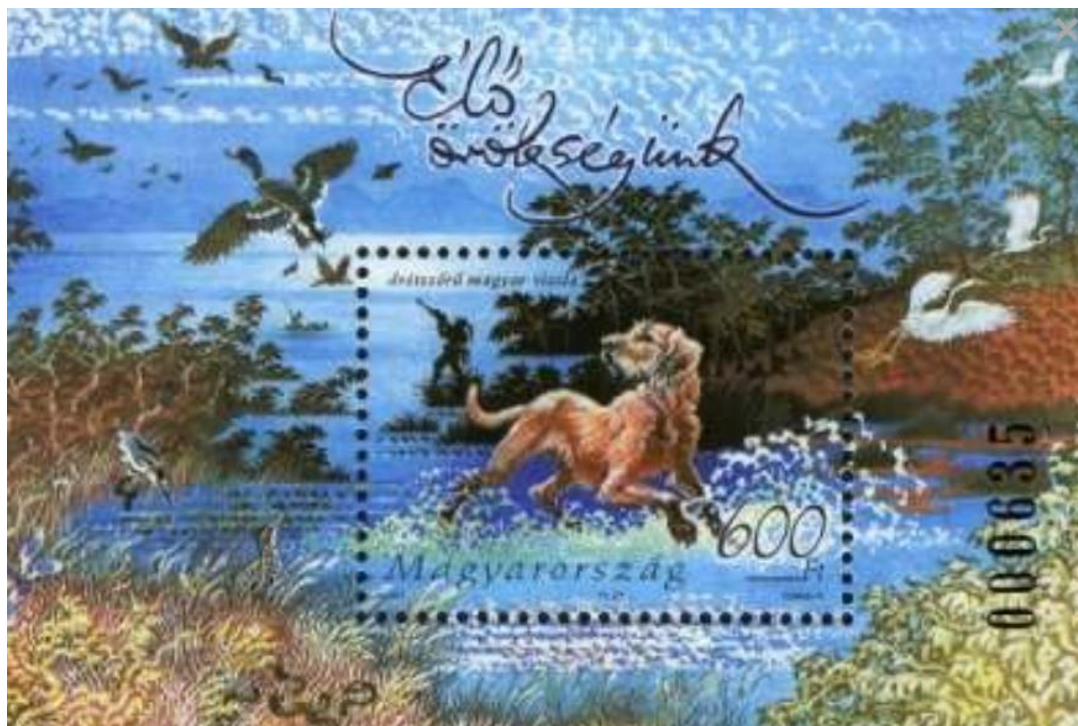
2007

Michel 5191

Philatelica Hungarica Katalógus 4893

2007
Michel 5192
Philatelica Hungarica Katalógus 4894

2007

Michel Bl. 314

Philatelica Hungarica Katalógus 4895

2007

Michel 4903

Philatelica Hungarica Katalógus 5203

2018
Michel 5939
Philatelica Hungarica Katalógus 5335a

2018

Michel 5940

Philatelica Hungarica Katalógus 5335b

2018
Michel Bl. 408
Philatelica Hungarica Katalógus 5335KI

2019

Michel 6058

Philatelica Hungarica Katalógus 5402a

2019

Michel 6059

Philatelica Hungarica Katalógus 5402b

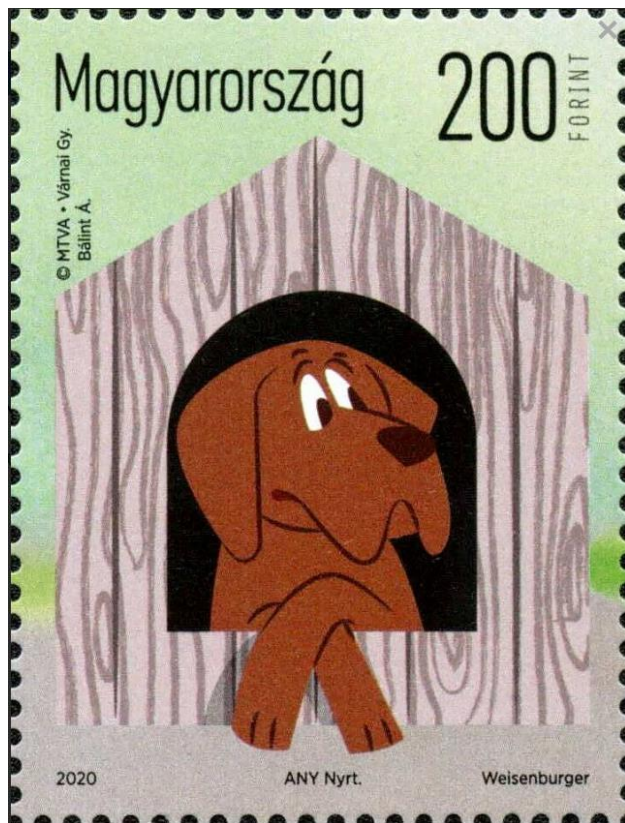
2019

Michel 6060

Philatelica Hungarica Katalógus 5402c

2019
Michel 6061
Philatelica Hungarica Katalógus 5402d

2020
Michel 6165
Philatelica Hungarica Katalógus 5455

2021

Michel 6238

Philatelica Hungarica Katalógus 5502

2024

(a bélyegkiadásnak még nincs katalógusszáma)

KÁNTOR
nyíltörök-kutya

TUSKÓ
nyíltörök-kutya

MUNKAKUTYÁK

215 Ft

Franziska Wenzel
Károlyi- és Károlyi-tervezés

KURUC

Magyarország

kárpótlás-kutya

személykezelő
kutya

215 Ft

Franziska Wenzel
Károlyi- és Károlyi-tervezés

MANCS

Magyarország

215 Ft

Franziska Wenzel
Károlyi- és Károlyi-tervezés

SZIKRA

Magyarország

őrző-kutya

őrző-kutya

215 Ft

Franziska Wenzel
Károlyi- és Károlyi-tervezés

ZEUSZ

Magyarország